

Östtimorkommitténs medlemsmöte

Östtimorkommittén anordnade den 7 december på 30-årsdagen av Indonesiens invasion ett öppet medlemsmöte. Talare var Thomas Johansson från Lärarförbundets Stockholmskrets och riksdagsledamot Lotta Hedström (mp).

Thomas presentation

Lärarförbundets Stockholmskrets har utrustat Lärarnas hus i Östtimor. Utbetalningar har gjorts via Education International som även har hjälpt till med det praktiska arbetet på plats. Man driver nu ett projekt tillsammans med East Timor Teachers' Union för att förse landets skolor med vatten. Detta var anledningen till att Thomas i augusti besökte Östtimor under ca två veckor.

Hälften av landets skolor saknar rinnande vatten. För projektet har pilotskolor valts ut i Metinaro 30 km från Dili och i Atabe nära gränsen till Västtimor. I skolorna går det ca 300 elever och det finns ca 14 lärare. Dock finns det bara en dålig toalett i skolorna. Vatten finns nära många skolor i Östtimor men ledningar saknas. Av diabilterna som visades framgick tydligt spåren efter förstörelsevågen 1999. Thomas helhetsintryck var att tecknen på utveckling var få. Särskilt gällde detta infrastrukturen - bl.a. var elavbrotten frekventa. Kravet att skolundervisningen skall ske på portugisiska hade lett till att lärarna snarare hade blivit färre än vid förra besöket i maj 2002. Dili gav nu ett skräpigare intryck än då.

Frågestund

Det framkom att den komplicerade språkfrågan är svår att bedöma utifrån. Östtimoreser som var i exil under den indonesiska ockupationen 1975-1999 beslutade på politiska grunder att införa portugisiska som officiellt språk (jämte tetum). Fler och fler lär sig nu portugisiska men kunskaperna är ändå rätt svaga. Offentliga skyltar är skrivna på portugisiska. Barn utanför Dili såg ofta undernärda ut, likaså vissa lärare. De flesta människor lever på självhushåll.

Lottas presentation

Parlamentariskt utbyte mellan Sverige och Östtimor inleddes 2002. Projektet avslutas nästa år med att en delegation från Östtimor kommer hit i samband med riksdagsvalet. Temata för de sex svenska riksdags-

ledamöternas veckolånga vistelse i Östtimor i oktober var valprocedurer. Lotta menade att det finns ett verkligt behov av utbyte och relationsskapande. Positiva tecken nu var att parlamentsledamöterna har fått ett ökat medvetande om parlamentets och konstitutionens betydelse i ett läge då Fretilin starkt dominerar politiken. Ett problem för parlamentet är emellertid att många dugliga politiker går över till att arbeta för regeringen ("brain-drain").

Hennes huvudslutsats var att Fretilin står inför ett vägval mellan att upprätta en stark stat och att öppna för en förtroendeprocess; hur stark skall oppositionen vara? Utvecklingen kommer att påverkas av att antalet parlamentsledamöter skall reduceras från 88 till 65 i valet som troligen hålls 2007. Många är oroliga för att Fretilin vill behålla greppet om politiken i ett land där det anses finnas för många partier. Det finns en oro för att Fretilin är för dominerande. Att hålla val i Östtimor är ingen lätt procedur. Ändå kommer valprocessen bli en värdeämätare på demokratins tillstånd i landet. Vilket språk valkampanjen skall hållas på är inte bestämt.

Landets oljeintäkter har börjat investeras i en oljefond för att kunna användas för utvecklingsändamål även efter det att oljetillgångarna har sinat. Regeringen känner till landets utvecklingsbehov men gemene man saknar kunskap om fonden. Östtimor vill inte hamna i en skuldfälla och har därför som princip att inte ta utlandslån. Man vill även bli medlem av Association of Southeast Asian Nations: det behövs för den ekonomiska utvecklingen. Det finns en potential för att utveckla hantverksprodukter som ännu ej börjat tas till vara.

Frågestund

Sverige ger budgetstöd till Östtimor. Däremot importeras ingenting från landet. Kvinnomisshandel är ett stort problem i Östtimor, vilket hänger ihop med att kvinnorna nu opponerar sig mot männens dominans. Rättsväsendet är svagt utvecklat men håller på att byggas upp. Det finns en kulturell föreställning om att kvinnor inte skall ägna sig åt politik. Till följd av ockupationsåren drogs dock kvinnorna med i politiken och är bättre representerade i parlamentet än i flera andra länder.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.